

קונטרס

גברי שלום ואמת

נלקט ונערך לזיכוי הרבים
ע"י גדעון מאיר גילקרוב
מח"ס "מנחת-גדעון"

לעילוי נשמת

מו"ז יחיאל בן מרים קלמאק ז"ל
נלב"ע ה' מנחם אב תשמ"ט

ומו"ז מישאל בן ברוריה ז"ל
נלב"ע כו' מנחם אב תשל"ט

ומ"ז זוליי בת מלכה ז"ל
נלב"ע ה' טבת תשנ"ו

ומ"ז ישועה בת יפה ז"ל
נלב"ע ז"ך תמוז תשט"ז.
תהיה נשמתם צרורה בצרור החיים

לקט מדברי רבותינו
בענין צניעות הנשים

מומלץ מאד שכל בעל ואב יקרא מאמר זה
בפני אשתו ובנותיו, להזכיר ולהזהיר

ואיתי ונתון אל לבי ללקט מעט מדברי רבותינו ע"ה בענין צניעות הנשים -
נוסף על צניעות המלבושים המבואר בספרי הפוסקים, והבאתי דברים לקמן
בפרק ח' - שבעונות הרבים מחמת חסרון ידעה נפרץ מאד בדורנו זה דור
עקבתא דמשיחא, כי לכל העם בשגגה, אך כשיראו את חומר הענין בודאי
ישמעו וישובו. וכבר אמרו חז"ל (שמות רבה, פרשה כח, פסקא ב') על הפסוק
(שמות יט) כה תאמר לבית יעקב - אלו הנשים, למה לנשים תחילה, שהן
מזדרזות במצוות. ע"כ. ויה"ר מלפני השי"ת שישים חלקנו בין מזכי הרבים
ותתרבה הצניעות והקדושה והטהרה בעם ישראל, ובזכות נשים צדקניות נזכה
להגאל, כדאיתא בילקוט שמעוני רות (סוף סי' תר"ו) וז"ל: ואין הדורות נגאלים
אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור, שנאמר זכר חסדו ואמונתו לבית
ישראל, לבני ישראל אין כתיב כאן אלא לבית ישראל [אלו הנשים]. יה"ר
שיהיה במהרה בימינו אכי"ר. ויהיו אמרינו לרצון לפני אדון כל. וזה החלי בע"ה
צורי וגואלי.

- א -

הגמרא במסכת יומא (מז.) אומרת, שבעה בנים היו לה לקמחית
וכולן שמשו בכהונה גדולה. אמרו לה חכמים מה עשית שזכית לכך, אמרה
להם מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי. וכן הוא בילקוט שמעוני (תהלים

סוף סי' תש"ג) על הפסוק (תהלים מה, יד) כל כבודה בת מלך פנימה, וז"ל כל המצנעת עצמה זכתה משבצות זהב לבושה. אמר רב לוי זכתה שתעמיה ממנה לובשי בגדי כהונה גדולה, שנאמר ועשית משבצות זהב. אמרו שבע בניו היו לקמחית וכולם שמשו בכהונה גדולה. אמרו לה חכמים מה מעשי טובים יש בידך, אמרה להם: העבודה! מעולם לא ראו קורות ביתי שערור ראשי. קראו עליה פסוק זה, כל כבודה בת מלך פנימה. וכן הזהיר המקור ומלאו את הארץ וכבשוה, האיש כובש את אשתו שלא תהא הולכת בשוק, שלא תבא לידי קלקלה, דכתיב ותצא דינה בת לאה. עכ"ל. ובמדרש תנחומא (פרשת במדבר פסקא ג') מובא וז"ל: מכאן אמרו חז"ל כל אשה שהיא מצנעת עצמה אפילו בת ישראל ראויה שתנשא לכהן גדול ותעמיד כהנים גדולים, שנאמר כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה. עכ"ל. (וראה עוד בתנחומא פרשת וישלח פסקא ו').

ורבנו מהרש"א ע"ה דקדק בדברי הגמ', מדוע תלו בזכותה ולא בזכות בעלה. ע"ש מה שתירץ. והגאון רבי יוסף חיים ע"ה בספרו בן יהוידע תירץ על קושיא זו, שחכמים ידעו את הדרשה שאשה צנועה ראויה לצאת ממנה כהן גדול, אך הם תמהו שצניעות תספיק לזכות לכהן גדול אחד והיא זכתה לשבעה כהנים גדולים, ולכן שאלוה מה עשית חסידות יתירה בצניעות שזכית לכך. עוד ביאר שמה שלא תלו הדבר בבעלה, מפני שבעלה גם היא כהן, ומדוע הועילה זכותו לעשות שבעה בניו כהנים גדולים אך הוא עצמו לא זכה להיות כהן גדול, אלא ודאי זכות האמא גרמה לכך. עוד ביאר בדרך אפשר שכל השבעה בניו לא היו כהנים גדולים בחיי אביהם, ואם היה בזכותו היה זוכה לראות ולשמוח בגדולת בניו שבאה לו בזכותו, אלא ודאי שזה בזכותה, ולכן שאלוה חכמים במה זכית לכך ע"ש. ודפוז"ח. הרי רואים מכאן כמה גדולה מעלתן של נשים צנועות שזוכות לבנים גדולים. וכך מסופר ששאלו את אמו של מרן החזון איש וצוק"ל במה זכתה לבנים גדולים כאלה, והשיבה שבשעה שהיתה חופפת ראשה בערב שבת קודש היו שתי נשים ובידן סדין עומדות סביבותיה כדי שלא יראו קירות ביתה את שערות ראשה. רואים מזה כמה גדולה מעלת הצניעות.

ומובא בזוהר הקדוש (פרשת נשא, דף קכ"ו, מתורגם ללשון הקודש): צריכה האשה להיות צנועה ולהצניע את עצמה בתוך ביתה, ולא תצא לחוץ. ואם עשתה כן, עליה הכתוב אומר (תהלים קכח) בניך כשתילי זיתים, מה זית

זה תמיד נמצא בו חשיבות יותר על שאר אילנות ואין עליו נושרים מהעץ בין בחורף ובין בקיץ, כך בניה יעלו בחשיבותם על שאר בני העולם. ולא עוד אלא שבעלה מתברך בכל, בברכות של מעלה (רוחניות) ובברכות של מטה (בריאות, פרנסה, הצלחה וכו'). ומתברך בעושר, בבנים ובבני בנים. זהו שכתוב (שם בתהלים) הנה כי כן יבורך גבר ירא ה', וכתוב יברכה ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך, וראה בנים לבניך שלום על ישראל. ע"כ. הרי לנו כמה גדול שכר האשה המתנהגת בצניעות.

- ב -

מוכא במדרש תנחומא (פרשת וישלח, פסקא ה') על הפסוק ותצא דינה בת לאה, וז"ל: ילמדנו רבנו מהו שתצא אשה בעיר של זהב [מין תכשיט] בשבת וכו', רבנן אמרי אף בחול אסור לצאת בהן לרשות הרבים מפני שהעם מסתכלין בה ופגם הוא לאשה, שלא ניתנו תכשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן בתוך ביתה [לבעלה] וכו', לכך צריכה אשה להיות יושבת בתוך הבית ולא תצא לרחוב, שלא תכשל היא עצמה, ולא תביא מכשול לבני אדם, ונמצאו מסתכלין באשת איש וכו' עכ"ל. וכתב על זה בספר אורות אילים להגאון הקדוש רבי אליעזר פאפו זצוק"ל (עמוד קצ"ו בדפוס המנוקד), וזה לשונו: רבות בנות אין נזהרות, וצריך הבעל להזהיר את אשתו שתהא כל כבודה בת מלך פנימה עכ"ל.

וכן רבנו יונה בספרו אגרת התשובה (אות עח) כתב וז"ל: וצריכה האשה שתהיה צנועה ונוהרת שלא יסתכלו בה בני אדם חוץ מבעלה, שהמסתכלים בפניה או בידיה יורדים לגיהנם, והיא ענושה בעונש כל אחד ואחד מהם מפני שהחטיאה אותם ולא נהגה צניעות בעצמה ונכשלו בה. עכ"ל. וכן בספר ארחות צדיקים (שער הגאווה) כתב וז"ל: וגם האשה המתקשטת לפני האנשים, בזה היא מדלקת לבם ומכנסת הרהורים בלבם, ומזה ענשה גדול מאד שהיא נותנת מכשול לפני רבים, הלא אסרו חכמים להסתכל בבגדי צבעונין של נשים השטוחים בכותל אפילו כשאינה מלובשת בהם (ראה מסכת עבודה זרה דף כ' ע"ב). כל שכן שיש עונש גדול לאשה המתקשטת לפני אנשים המסתכלים בה. עכ"ל.

ובספר מלבושי כבוד (עמוד יח) בדברו אודות חובת הצניעות כתב וז"ל: ובעונות הרבים נתפשט המנהג הרע שהחלו בנות ישראל קדושים

לחקות את דרכי הגוים ולהתלבש כמותם בחוסר קדושה וצניעות המתאימה והולמת את בת ישראל, וכדי לחפות על חומר החטא הנקרא כפשוטו "פריצות" המציאו שם יותר נוח לשמיעה וקראוהו בשם "מוֹדָה", ואוי לעינים שכך רואות, שנגע זה מצא לו דרך להכנס אצל שומרי תורה ומצוות אשר מעלימים עין במתכוין ושלא במתכוין מחטא איום זה, ואין להם על מה שיסמוכו, ומה יענו ליום פקודה. עכ"ל.

כתב בספר שבט מוסר להגאון רבי אליהו הכהן זצ"ל מאיזמיר (פרק יז, פסקא טו) וז"ל: הנשים יש להם גאווה, ואינן יודעות העונש והנוק הבא מגאווה זו. לכן ראיתי להודיע להם במה יכשלו, כדי שירחיקו עצמן מן העון. יש אשה בביתה היא לובשת בגדי שפחה ויוצא בחוץ בבגדי תפארת כדי להראות לכל את יופיה. ולא נכון לעשות כן, אשה צנועה אשר יראת אלקים בלבבה ראוי שתתקשט עצמה בבית כדי שלא יתן בעלה דעתו באשה אחרת. אשה שהיא יוצאת בחוץ מקושטת, היא חוטאת ומחטיאה אחרים, כי אפשר שיפגשנה בור עם הארץ ויעבור על לא תחמוד אשת רעך וכו'. והנה האשה היוצאת מקושטת גורמת מכשול עון ותקלה לאיש ההוא והנוק הבא מגאווה זו שאנחנו בגלות בעונותינו, והקמים נגדנו רואים תכשיטי האשה מכסף וזהב ומבקשים עלינו עלילות שקר, השם יתברך יצילנו מידם ומכל רע אמן וכו'. יש אשה יושבת בפתח ביתה להניק את הילד, והעובר דרך שם רואה אותה מגולה, ויש אשה שמגלה שער ראשה, אין אלו דרכי צניעות. כל בת ישראל תשים אל לבה איך צריכה רחמים בעת לדתה, השי"ת ירחם, על כן כל בת ישראל תבחר ללכת בדרך הישר בעיני אלקים ואדם, כדי שתזכה לאורך ימים ותזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות. עכ"ל.

- ג -

מזכא במדרש תנחומא (פרשת נשא, סוף פסקא ב') וזה לשונו: דרך בנות ישראל לא קולניות ולא מדברות בקול רם, ולא הולכות רגל רמה (פסיעות גסות, ריצה, קפיצה, שבתנועות אלו ישנה הבלטה אסורה של האברים, ולא הולכות בנעלים מרעישות ברחוב. כמו כן אין לשבת רגל על רגל בנוכחות אנשים, שיש בכך הבלטה לא צנועה של הגוף, ולפעמים מתגלים על ידי כך מקומות החייבים בכיסוין, ולא פרוצות בשחוק ולא מדברות עם אנשים בפתיחות, ולא בצחוק ובקלות ראש. עכ"ל. ולכן מחובת

אשה ובת לדבר בטון נמוך, וכשהולכות נשים או בנות יחד ברחוב, יזהרו מלדבר בקולניות וכל שכן מצחוק וליצנות, כן רכיבה באופנים לאשה ובת נוגדת את הצניעות מהטעמים הנ"ל (עיין בפסחים דף ג. וברש"י שם למטה ד"ה בזב כתיב ע"ש). ולכן יש להפרישם מזה. (מצוטט מתוך העלון "כל כבודה בת מלך פנימה").

עוד בענייני צניעות הנשים, כתב הגאון הקדוש רבי אליעזר פאפו זצוק"ל בספרו חסד לאלפים על שלחן ערוך אורח חיים (סימן ג' ס"ק ד') וזה לשונו: אשה לא תכנס לבית הכסא, ולא תצא מבית הכסא, ולא תברך ברכת אשר יצר בפני אנשים, ולא תלך בלי סינר (כעין תחתית. ראה בבא קמא דף פ"ב ע"א וברש"י ד"ה סינר ע"ש), ולא תניח ידיה נגד פניה של מטה בפני אנשים, אפילו הם אנשי ביתה וקרוביה, ולא תלך ברגלים יחפות, וכל דרכי הצניעות, כמו שתזהר בפני אנשים זרים ונכבדים כך תזהר בפני אנשי ביתה דגיסי בה [שרגילים בה], ויותר מהמה כל האשה המרבה ליזהר בדרכי הצניעות, הרי זו משובחת, וכמעט כל עונש האשה בעולם הזה ובעולם הבא, וזכייתה לעולם הבא, תלוי בזה. עכ"ל. והטעם בכל זה, מלבד חיוב האשה בצניעות, הוא גם כדי שלא תכשיל את הגברים בהרהורי עבירה בר מינן. וכן בספרו פלא יועץ (ערך מחשבה) כתב וז"ל: ועל אחת כמה וכמה צריכה האשה להזהר בזהירות יתירה שלא להכשיל את אחרים, כי האשה ההיא תשא את עוונה, והיא נוטלת חלק בראש, כי המחטיא את חבריו הוא רע ומר יותר מההורגו (עיין מדרש רבה פרשת פינחס, פרשה כא פסקא ד), ולכן תזהר שלא תצא מקושטת בפני אנשים, ותהיה כל כבודה בת מלך פנימה, ושבח אני את בני ישמעאל בענין זה, שמסתירים נשותיהם מכל איש, וכל שכן וקל וחומר שלא תניק את בנה ולא יהיו דדיה מגולות בפני רבים, וכן תזהר שלא להגביה את בגדיה ושלא להכניס ידה תחת הסינר להתחכך בפני אנשים, וכן לא תברך ברכת אשר יצר בקול רם בפני אנשים, ואין צריך לומר שלא תכנס לבית הכסא בפני אנשים, כזאת וכזאת כל אשה חכמת לב ויראת ה' שמוסיפה ליזהר, היא תתהלל. עכ"ל. וכן שם בהמשך (ערך עריות) כתב וז"ל: והנה באיסורין אלו של קריבות דעריות, הנשים נוטלות חלק בראש, והן תִּסְפְּנָה ביסורין וענשים קשים ומרים בגיהני גיהנם, וצעקה ואין מושיע לה, באשר הן גרמא בנויקין דמגרי יצר הרע באנשים על ידי שהולכות בין האנשים ומדברות עמהם דברים יתרים, ואפילו אם ניקה

האיש מעון שנלחם עם יצרו וניצל מעבירה ומהרהורי עבירה, האשה ההיא תשא את עוונה. ומה גם אם זמרין גברי וענין נשי ומזמרים הגברים ועונות הנשים שירי עגבים והן מקושטות שהוא כאש בנעורת רחמנא ליצלן, הנשים ההנה רעה תבא עליהן בעולם הזה או בעולם הבא, ואשה יראת ה' היא תתהלל, ושתזהר ותשמר שלא יכשלו בה בשום מכשול והרהור עון. ותחשוד את כל אדם כלסטים לענין זה, כי אין אפוטרופוס לעריות, וכל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, וכל יצר מחשבות לבו רק רע, ואם הוא איש טוב שילחום עם יצרו ואולי ינצחנו, מה לה ולצרה הזאת להכניסו בתגר זה. ולכן אשת חיל תהיה צנועה, כל כבודה בת מלך פנימה, אז תתענג על ה'. ומצוה זו מוטלת על האנשים, להזהיר הנשים בנות ביתם שתהיינה צנועות בפני כל אדם. עכ"ל. וכן כתב גם שם (ערך אהבת איש ואשה), וז"ל: ומה טוב ומה נעים ללמד לה דברי מוסר, ולהגיד לה דברי חז"ל בכל העניינים הנוגעים לה, וחומר שבהן, כי אז יחדד לבה, ותזהר יותר מן האיש. עכ"ל. (וראה עוד שם בערך נשים ובערך צניעות ע"ש). ודבריו הקדושים קילורין לעינים, ישמע חכם ויוסף לקח, ואשרי אדם שידע לשתול חכמה בתוך ביתו, ומנהיג את אשתו ובנותיו בדרכי הצניעות והקדושה, הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו, אשריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא.

- ד -

כתב הגאון רבי חיים פלאגי זצוק"ל, בספרו כף החיים (סימן ד' אות ו') וזה לשונו: יזהר האדם לבל יניח לאשתו ובנותיו וכלותיו לצחק עם נערים קטנים ולעשות עמהם געועים כשיהיו מבן שמונה שנים ומעלה, שלפעמים מעותדים לבוא חס ושלום לידי עבירה ויהי כמצחק. ויעשה הרחקה במקום שישנים במטתם. דכבר אירע מעשה רע ככתוב בתשובות הרב חוות יאיר (סימן ע"ב) דשאלו אותו על בן קטן שהיה ישן עם אמו והיה בן תשע שנים ובא על אמו בלילה כשהיא ישנה, אם האשה מותרת לבעלה, והשיב דאשתו מותרת שהיא באונס, והרבה להביא ראיות על זה, ובסוף דבריו כתב מוסר השכל, וזה לשונו: ומפני שהמעשה נפלא ונורא ויש בו תוכחה לבנות ישראל שישמרו מלעשות כזאת וכאלה, בבנים קטנים ילדי שעשועים, העליתי אותו על ספר. זה תוכן דבריו. וכל השומע יעשה משמרת למשמרת, כדי שלא יבוא לידי תקלה. עכ"ל.

ויש עוד רעה חולה שהמציא היצר הרע בכזביו מכשול נוסף לנשים, שהוא ענין הצלומים שאשה מצטלמת תמונות רבות, ובוזה יכולה לגרום מכשול, ויבואו אנשים להסתכל בזה ויגיעו לידי עבירה חלילה. וכבר עורר אותנו בזה הגאון רבי יוסף חיים זצוק"ל (מח"ס בן איש חי) בספרו רב ברכות (מערכת הצד"י) בדברו אודות צורת אדם שעושים בפוטוגרפיא (מצלמה) ואינה בולטת כלל, והעלה דודאי הוא דמותר לעשותו. ע"ש. ובסוף דבריו כתב לגבי הסתכלות בתמונה כשמצולמת אשה, וזה לשונו: אבל ודאי דלענין איסור הסתכלות בנשים, אסור הוא. וכגון שזאת הצורה היא צורת אשה וכו' ודאי שאסור לראותה בכהאי גוונא ולהסתכל בה, כי גם בראיה זו יהיה לו הרהורים רעים, וכמו הרואה אשה בחלומו אשר לפעמים נקרה ב"מ, כי לענין זה חשיב ראיה, ואיסורא קא עביד. וזה פשוט.

והנה ודאי כי האשה הלוקחת צורתה על ידי המאכינה (מצלמה) כנו"ל ולוקחים צורתה על כמה ניירות ומחלקים אותם לכמה בני אדם, הנה הם מכשילים הרבים, כי הצורה הזאת הולכת ממקום למקום ומעיר לעיר וממדינה למדינה ועיני הכל שולטות בה, בין אוחדם שהם בני ברית ובין שאינם בני ברית, וגם כל טמא לנפש, והכל מסתכלים בה ובאים להרהורים לא טובים, כי היצר מכשילו להביט ולחשוב בתוארה ויופיה, וזאת הצורה (התמונה) תשאר קיימת לדורי דורות, כי האשה לקברות תוכל והיא בתוך העפר, ועם כל זה המכשלה הזאת תעשה פעולתה. ולכן ודאי ראוי שימנעו הנשים מזה המכשול לבלתי יקחו צורתן ע"י המאכינה (המצלמה), ואם היא לוקחת ונותנת לחברתה, מי יודע ביד מי תפול אחר כך צורתה. ובפרט לאותם הלוקחים על כמה ניירות ומחלקים אותם, ולפעמים האשה במערב ואיש בליעל יראנה במזרח במרחק שנה ויותר, וחוטא במראיתו, ואין זה ראוי והגון לזרע אברהם יצחק ויעקב זיע"א אשר שם ה' נקרא עליהם, וזהו דרכם של גויים הפרוצים אך לא כאלה חלק יעקב זרע ישראל, ברוך אלקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים, הוא יתברך ברחמיו וחסדיו יעורנו על דבר כבוד שמו תמיד אכ"ר. עד כאן לשונו. והדברים מדברים בעד עצמם, כמה צריכה האשה לזהר בכך, וכל שכן בוידאו ב"מ, וכבר התריעו על זה גדולי דורנו שליט"א, והמזהיר והנזהר שלומם ירבה כנהר.

נעתיק עוד בענין צניעות הנשים מדברי הגרי"ח בספרו חוקי הנשים (פרק א' עמוד יז) וזה לשונו: נשים איתנות ומושרשות, יש לי תלונה על הבנות המיוחסות בדבר אשר הנני רואה בזמננו, פה עירנו בגדד, מנהג הנשים מתביישות מכל איש אשר הוא זר להם ויכסו ממנו פניהן, ואף אם הוא אדם זקן, טוב שבטובים, גם תתחבא האשה מפניו, ולא תעמוד מולו, השבח להולך במנהגי מדינתנו, אבל נמצא דבר מוזר, כאשר ייכנס לבית אדם זר נושא חבילת מטפחות וגרבים ושמיכות ומעילים בד משי ואבנטים רחבים או מוכר מיני מאכלים או פועל שוליא ובעל מלאכות, לא יסתרו הנשים ממנו, וישאו ויתנו עמו, כאילו היה אחד מהם, ובפעמיים ושלש נעשה בן ביתם, ויתרגל ויכנס גם לחדרן, והן אינן יודעות מהיכן הוא, אולי עינו רעה ולבו חורש מזימה, פלא כי את הוקן התנהגו עמו במנהגי הצניעות, ועם האדם הזר "בעל השפם" הצניעות מהן והלאה.

עוד אתלונן: נמצאת אשה מסותרת, מחזיקה בדרכי הצניעות, השבח לה, יאריכו ימיה, אבל נמצאת עם קרוביה ובני ביתה מחזיקה בדרכי הצניעות בקלות, גם בחלישות וגם ברוזן, אינה מתבוננת אם צוארה חשוף, וכשסורקת שערות ראשה אינה נותנת דעתה אם רואים אותה, ואינה חוששת אם חגור חלוקה פתוח, ולא תתבונן אם בגדה העליון הוסר, וכדברים האלה ודומיהם, לא יתנו דעתן עליהם, כי עולה בדעתם כי בפני קרוביהם ומשרתיהם ואשר גדלים בבתיהם אינן צריכות ללכת בדרכי הצניעות. וכן באלו הדברים לא די להן אלא יימצא בחלק מהמקרים ישחקו עם קרוביהם ואנשי ביתם לא רק בדברים אלא ישחקו בגופם, תדחף אותו וידחף אותה, תכה ויכה אותה, תחזיק בכפו ויחזיק בכפה, תמשוך כתיפו וימשוך כתיפה, תזיזה ויזיזה, תלפות ידו בידה, ישוחחו ביניהם כאילו שניהם נשים, ואינם יודעים את מעשה השטן, ובקיצור דבר זה טעות ויגרום נזק ומכשול אשר בהם חטא גדול, וייעקצו כעקיצת דבורים, ולפי חוקי התורה צריכה כל אשה ואשה לשמור צניעותה ודרכיה הליכותיה, ומצות מוסריותה עם אחיה ובני חמיה וכל קרוביה ומשרתיה והגדלים בבית, בדרכי הצניעות בשלימות ללא שום שינוי וחסרון.

נשים! אתן מקבלות התוכחה אברככן שיאריכו ימיכם, בששון ובמנוחה, ובכל טובה ושמחה. יש לי תקוה כי יתמידו דברי לפניכן, לא

יטרידו אתכם ולא יציקוכם, תשמעו באזניכם ותשמרום בלבותיכם, ותאמרנה זה שבתנו, שמענו והקשבנו. עכ"ל.

ושם (בפרק יז) כתב וז"ל: וכן הנשים, ישמרכם הרחום, הצניעות מאד נחוצה לאשה מכל הצדדים מבפנים ומבחוץ. תחילה אופן מלבושיה והופעתה צריכה להיות מסודרת, על המנהגים הנחוצים. אסור לה לעשות שום דוגמה וצורת לבוש אשר יגלה משהו מבשרה, כי האשה אסור לה שיתגלה דבר מגופה, רק פניה צוארה ונראה להלן פרק ח' סעיף ד' הגדרה מדויקת של צוארה שמתרן וכפות ידיה, אבל שאר איבריה כולם עטופים וכו'. וכן אסור לאשה ללבוש מלבוש דק אשר יראה דרכו הלבוש הפנימי. ומחוץ לחוקי הדת, דבר זה בושה וחרפה, מחוץ לנימוסי הנשים הנוהגים בין כל הבריות. אמת הדבר כי האשה מורשית ללבוש מלבוש המתאים ויפה לה, וכל דבר אשר בו תתקשט ותתייפה, אבל כל מלבוש שאינו מקובל בין הנשים היהודיות אסור לה ללבוש. במיוחד בגדים המיוחדים לאשה פרוצה. (אמר המעתיק: נזכיר כאן כמה דוגמאות שלצערנו מצויות וצריך להזהר, כגון שסע בחצאית, כבר פורסם על ידי גדולי הרבנים שהוא איסור חמור. ולא רק שסע שהוא למעלה מהברך שאיסורו מובן מאליו, אלא גם שסע למטה מהברך אסור. כן יש דבר חמור שנשים רבות אינן יודעות חומר הענין, והוא ענין הצוארון הפתוח, שעל פי הדין בצוארון מלפנים מבליטת העצמות ולמטה חייב בכיסוי. ישנן נשים שמשאירות כפתור אחד או רחמנא ליצלן שני כפתורים פתוחים, או בשמלה משאירים פתוח שיעור גדול רחמנא ליצלן, ואינן שמות על לבן שגילוי מקום זה אסור כגילוי שאר מקומות המכוסים. וראה להלן בפרק ח' בדיני הצוארון. כמו כן בשמלות מצוי שהפתח מאחור סגור רק בראשו בכפתור, ושאר הפתח נשאר פתוח, וחובה לסגור את כל הפתח בכפתורים או רוכסן כשאר מקומות המכוסים. מצוטט מהספר מלבושי כבוד (עמוד נד) וראה עוד שם, ובעמוד נ"ה עוד הרבה דוגמאות לחוסר צניעות האסורים, עיין שם, והזהרת את בני ביתך, ובזה תניח ברכה אל ביתך. עד כאן הוספת המעתיק ומכאן ואילך המשך דברי מרן הגר"ח זצ"ל וזיע"א].

אשה הצנועה ומסודרת, גם בכיתה לא תוריד גרביה מרגליה, היות והגרבים מאד נחוצות לאשה, ואפילו בימים החמים. ויש נשים מרוב עצלותן גם בזמן שהולכות בדרך חוץ לביתם אינן לובשות גרביהם, ודבר זה מאד חרפה ובושה ובזיון. מלפני כמה שנים בעירנו זו [בגדאד] החלו הנשים

לסגור פתח שרוולי חולצתן כדי שלא יתגלה זרועם, ואני מאד הללתי אותם, שבח ותהלה על מנהגם זה. זה טוב מאשר יקפלו שרוולם ויתגלה זרועם עד מרפקם. ושמנתי מכמה אנשים החושבים כי מנהג זה הוא מנהג הצעירים, ובאתי לומר לכם כי החושב כן אינו מבין, היות ומנהג זה מאד נכון וכו'.

ועוד בקרב הנשים ימצאו בזמנים אלו מעשים קשים ממעשים אלה, כי יש נשים בגדיהם אינם סגורים, ונראים במלבושים בצואר וברגלים, ומה הועילו הבגדים העליונים אם אין הם צנועים? לכן צריכה כל אשה להשתדל על צניעותה, ותתן דעתה על דברים כאלה ודומיהם. עד כאן לשונו. ישמע חכם ויוסף לקח!

- 7 -

וכן בספר היקר "לקחת מוסר" (ערך נשים, אות ז', עמוד רנ"ו) כתב: האשה צריכה לשים לב לא להכשיל את הגברים. אם מוכרחה לצאת ברחוב או להיות בין גברים, צריכה להשתדל מצדה שלא תגרום לשום מכשול. תשתדל שבגדיה יהיו צנועים שלא יראו את גופה במקומות המכוסים. וכן לא ללבוש בגדי פאר והדר, שחם ושלום לא יבואו להסתכל או להרהר אחריה. את כל הפאר וההדר תשאיר בבית לכבוד בעלה ולא להפך. (אמר המעתיק: מסופר על אשת הגאון רבי רפאל כדיר צבאן זצ"ל, שצניעותה היתה מיוחדת במינה, כשהיה לה נסיעה או ביקור אצל הרופא. היתה מורידה תכשיטיה ולובשת בגדים פשוטים, הפך ממה שעושות אחרות, לצערנו, שכאשר יוצאות מן הבית מתלבשות ומיפופות את עצמן. מעולם לא הרימה עיניה, אם היתה צריכה לענות לאיזה גבר שהיה קרוב או רחוק. ראה בספר נפש חיה במבוא עמודים ו-ז ע"ש). וכן לא לשוחח עם גברים שלא לצורך. פעמים רואים לצערנו שמשוחחים איש ואשה כאילו הם בעל ואשתו, ולא מדובר בשיחה שהיא לצורך אלא סתם פטפוטי דברים, וזה לא משנה אם הם שכנים, או שהאשה קונה באופן קבוע מהירקן הזה או מהמכולת הזאת, או חנות בגדים וכו' וכו'. מצוי פעמים היות והיא רגילה לקנות אצל מוכר מסויים מתחילים להרגיש חלילה בקרובים זה לזה ועומדים ומשוחחים, ה' ישמרנו ויצילנו מדבר שכזה. ומשנה מפורשת במסכת אבות (פרק א' משנה ה') ואל תרבה שיחה עם האשה, באשתו אמרו קל וחומר באשת חבירו, וכל המרבה שיחה עם האשה גורם רעה לעצמו ובוטל מדברי תורה וסופו יורש גיהנם. ע"כ. צריכים לדעת שאין שום היתר בשיחות כאלה. ואף שזה דבר

שקשה ליזהר בו, כי כל יום באה האשה לקנות, בכל זאת צריך לעמוד על המשמר ולהזהר שלא לשוחח שלא לצורך. וכן יש נשים שיש להם הסעה קבועה לעבודה ומרגישות שהנהג הוא כמו חבר שלה, או מזכירה שיש עליה מנהל ומרוב ההרגל בעבודה משוחחים על כל מיני נושאים. צריכים לדעת שאין שום היתר להתחיל לשוחח יחד בשום נושא, ואפילו במקרים שהאשה לא רוצה לשוחח, והאיש מתחיל, היא מצדה חייבת לקצר ולענות "כן" או "לא" בתכלית הקיצור ותסובב פניה ותלך לה לענייניה. ואף שבוה היא כאילו מראה לו פנים חמוצות, אל לה לחשוב שאין זה דרך ארץ לנהוג כך ושזה חוסר נימוס ואולי חלילה עלול להתנקם בה, היא באחת! עליה לנהוג כפי דרך התורה ואין לה לחשוש ולא לפחד כלל, שאין לשום בריה כח להזיק לה על היותה מקיימת מצוותיו ורצונו יתברך, שהכל נהיה בדברו. ע"ש.

- ז -

העצה לאשה שלא תכשיל אחרים אף בלי משים וכוונה, הוא מה שכתב הגאון הקדוש בעל פלא יועץ בספרו (ערך מחשבה) וז"ל: ועל הכל מה טוב שתקדים תפלה לצרה, ותשפוך נפשה לפני ה' בכל יום שיתקנה בעצה טובה מלפניו באופן שלא תתגלגל חובה על ידה. עכ"ל.

ובגמרא מסכת סוטה (כב.) כתוב, אמר רבי יוחנן למדנו יראת חטא מבתולה, שרבי יוחנן שמע בתולה אחת שהיתה נופלת על פניה ומתפללת, רבונו של עולם בראת גן עדן ובראת גיהנם, בראת צדיקים ובראת רשעים, יהי רצון מלפניך שלא יכשלו בי בני אדם. ע"כ. והגאון הקדוש בעל פלא יועץ הנ"ל בספר אורות אילים הביא דברי הגמרא הנ"ל והוסיף על זה, וזה לשונו: מה טוב שילמד תפלה זו לבני ביתו. עכ"ל. (וראה בספר מצוות הנשים להגאון רבי אהרן זכאי שליט"א בסופו עמוד 403 תפלה נפלאה לאשה ע"ש). וכך כשאשה מתפללת לה' שיצילה מלהכשיל ומשתדלת בעצמה בזה בכל כוחה, בודאי שמן השמים יעזרוה ויסייעוה שלא תצא תקלה מתחת ידה, ובשכר זה תזכה לבנים ובנות עוסקים בתורה ובמצוות, ולשפע ברכה והצלחה ושמחה וכל טוב. אכ"ר.

- ח -

ולסיום נעתיק כאן בקצרה את דיני צניעות הלבוש שנלקט מתוך

מכתבי הרבנים הגאונים, הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר שליט"א, הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א, הגאון רבי חיים פינחס שיינברג שליט"א, הגאון רבי שמעון בעדני שליט"א, והגאון רבי שלמה מחפוד שליט"א, ועוד רבנים חשובים (מצוטט מהעלון כל כבודה בת מלך פנימה) כדלהלן:

(א) **אורך החצאית** - החצאית צריכה להיות ארוכה דיה, באופן שתכסה את כל הברך בכל מצב, בין בהליכה בין בישיבה ובין בעליה במדרגות וכדומה (ואפילו לובשת גרביונים אסור שהחצאית תתרומם מעל הברך). והמאריכה יותר מהחיוב ומכסה את רוב רובה של הרגל, הרי זו משוכחת. (וזה עדיף מגרבים, אפילו אטומות, מאחר שהחצאית מסתירה את צורת השוק לגמרי, וגם מונעת את התגלות הברך באקראי, כגון ברוח בריצה ובתקלות שונות).

(ב) **שסע** - (או כל סוג פתח אחר) בחצאית, מכל צד שהוא, ואפילו אם כולו למטה מהברך, הוא איסור גמור משום פריצות.

(ג) **אורך השרוולים** - השרוולים צריכים לכסות את המרפק בכל תנועה שהיא, ויש מחמירים לכסות עד כף היד. פתחי השרוולים כשהם רחבים מדי, מתגלה בהם המרפק בהרמת היד ואין ללובשם.

(ד) **הצואר** - כל האיזור שסביבות הצואר חייב להיות מכוסה היטב. מהצדדים - מתחילת השיפוע לצד הכתף. מאחור - מהחוליה הראשונה של הגב. מלפנים - הכפתור העליון חייב להיות סגור עד בליטת העצמות. בסריגים ובחולצות ללא צוארון, מצוי מאד שפתח הצואר אינו מכסה כדין, ויש להזהר ולהזהיר.

(ה) **בגד שקוף** - מתפקיד הבגד להסתיר את מראה הגוף ואת צורתו, ולכן אסור שהבגד יהיה שקוף כלל! (ואפילו אם משתקף כנגד אור חזק או כנגד קרני השמש).

הגדרת בגד שקוף:

(1) שנראית צורת הגוף בעדו.

(2) שגוון העור משתקף בבגד.

בגד שנראה דרכו הבגד הפנימי - אין ללובשו.

בגדים קיציים, ובמיוחד חולצות הקיץ רובן ככולן שקופות, ויש לזהר. וכן בדים דקים או בהירים (כחולצות לבנות וכדומה) - רובן ככולן שקופות, ואין ללובשן ללא בגד נוסף תחתיו המכסה את כל המקומות החייבים כיסוי. בגדים שצבעם כצבע הגוף, אסור ללובשם (מאחר שצבע זה מטעה את העין

לחשוב שהוא הגוף עצמו, ומכשילה בכך את הרואים).

(ו) **רוחב הבגדים** - מחובת הבגד להיות רחב ורפוי באופן שלא יבלטו אברי הגוף בשום מצב. הלכה זו מחייבת:

(א) **החולצה** צריכה להיות רחבה דיה, באופן שלא תצמד לגוף ובפרט בחלקה העליון מלפנים, ולכן סוגי בדים שטבעם להצמד לגוף (כגון חולצות טריקו, סריג דק וכדומה) - אסורים.

(ב) גיזרות המהודקות במתניים, וכן חגורות רחבות ומהודקות - גורמות להבלטת הגוף על ידי הידוק הבגד למתנים, ואסור ללובשן.

(ג) חצאיות שאינן רחבות מספיק נוגדות את הצניעות ואסור ללובשן, כיון שהן נצמדות לרגל ולאגן ומבליטות את כל צורתן, ולכן:

(1) **החצאית** צריכה להיות רחבה בחלקה העליון, באופן שלא תצמד לגוף בשום מצב (לשם כך יש להוסיף להיקף ירכיים לפחות 8 ס"מ).

(2) בנוסף להרחבה הנ"ל, על החצאית להתרחב יותר בהמשך, בכדי שלא תצמד לרגל ותסתיר את צורת הגוף ותנועת הפיסוק בכל מצב שהוא (כגון בהליכה מהירה, עליה במדרגות, התכופפות וכדומה).

גם חצאית מבד דק נדבקת לרגלים ברוח ובהליכה מהירה, ודרוש לה תחתית עבה וקשיחה.

(ז) **צבעים ועיצובים בולטים** - בגד אדום אסור בלבישה. וכן בגדים זורחים או מבריקים אסור בכל הגוונים, וכן צבעי זהב וכסף כשהם מבריקים.

בגד אשר צבעו בולט (כגון צבעי כתום, צהוב, ורוד, ירוק בגווניהם העזים), או שילוב צבעיו מזדקר לעין (כגון צבעים הבולטים בניגודם, או שחצי בגד בצבע אחד וחציו השני בצבע אחר) - נוגד את הצניעות.

בגדים שיש עליהם כיתובים שונים, או תמונות וציורים מושכים את העין להתבונן בהם ונוגדים את הצניעות. שצניעות פירושה הסתרה, להסתתר, לא להתבלט לעין, ולא להתייפות לעיני זרים.

(ח) **גרביים** - חובה מהדין לכסות את הרגל כמו שאר הגוף באופן שלא תראה כלל, ולזה צריך להיות הגרב בעובי 70 דנייר. גם לדעת המקילים אסור שבשר הרגל יראה בבירור, ולזה צריך (ברגל לא עבה וללא מתיחה) לפחות 40 דנייר.

אין ללבוש גרביים המגיעות רק עד מתחת לברך (היות ומתגלה בשרה מעל הברכון בישיבה, בהרמת הרגל להכנס לאוטובוס ולמכונית, במשב רוח, בריצה וכו').

אסור ללבוש גרביים מצויירות או מבריקות (שיש בהם לייקרה הגורם להברקה וכדומה), או בצבע מושך עין או בצבע עור הגוף (שנראית כאילו רגליה מגולות או כאילו צבע בשרה משתקף ובולט).

ט) **כיסוי הראש** - מטרת מצות כיסוי הראש לאשה נשואה, להרחיק מעליה עיני זרים ע"י שתסתיר את השיער, ובזה תצניע את יופיה מאחרים. וכיסוי שאינו עונה על מטרה זו, אסור לדעת כל הפוסקים. כמו כן חובה לכסות את כל השיער כראוי. תסרוקת הבת חייבת להיות שקטה ומסודרת, לא פרועה ולא מפורזת (מכסה את הפנים וכדומה). ושיער ארוך המגיע עד לכתפיים חובה לאוספו.

י) **איפור** - איפור המושך את העין בפני אחרים הוא עוון גדול מאד. ואיפור שאינו ניכר לעין, אין בידינו למחות.

יא) **בושם** - שריחו נודף לאחרים שמביבה, איסור גמור.

יב) **תכשיטים** - תכשיט בולט המזדקר לעין (בגלל גודלו, צורתו, מיקומו, הברקתו וכדומה), או תכשיטים רבים מדי - נוגדים את הצניעות. יג) **אסור** לאשה ללכת ברשות הרבים עם חלוק, כיון שרוב החלוקים הם דקים ושקופים. ואף עם חלוק שאינו שקוף ראוי שלא ללכת ברחוב, כיון שבגד בית נותן הרגשה ביתית, ואשה מחוץ לביתה חייבת להופיע תמיד בצורה מכובדת ולא בצורה ביתית כדי לשמור מרחק מהסובבים (מלבושי כבוד, עמוד כו, סעיף ג' ע"ש).

יד) **ראוי** לאשה להמנע מלנהוג ברכב, כיון שזה גורם לפריצות, והוא ההפך הגמור מ"כל כבודה בת מלך פנימה" (שור"ת שבט הלוי להגר"ש וואזנר שליט"א, ח"ד סי' א' סעיף א' אות ב'). והוסיף שם שיתכן שהיא אחת הסיבות של האסונות הגדולים שקורים בדרכים המפילים חללים. ע"ש. וכן כתב בשור"ת משנה הלכות (מהדורא תניינא ח"ב סי' ש'). והוסיף, שפעמים רבות מתגלות זרועותיה בשעת הנהיגה, ולכן ראוי למנוע זאת. ע"ש.

בודאי לא מצינו את כל ענין צניעות הנשים, אך לא עליך המלאכה לגמור כתיב. וכל אדם יקיש מדעתו איך להשמר ולפקח על בני ביתו, להדריכם בדרכי הצניעות והקדושה כראוי וכיאות. ותן לחכם ויחכם עוד, ישמע חכם ויוסף לקח.

ויהי רצון מפני השי"ת שיהיו דברים אלו לתועלת, ותתרבה הצניעות והקדושה בעם ישראל, ובזכות זה נזכה לגאולה שלימה בקרוב מתוך רחמים וחסדים אכ"ר.

ענין פאה נכרית לחשבון עולמם של בני תורה

ברצוני להקדים ולהתנצל שבודאי אינני ראוי להיות מוכיח בשער, וכבר יכול לטעון הטוען "מי שמן לאיש שר ושופט עלינו", ואמרו חז"ל (האמורא ריש לקיש בבבא בתרא דף ס' ע"ב) על הפסוק (צפניה ב, א) התקוששו וקושו - קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים. ואמרו עוד (ערכין טז:): אמר רבי אלעזר בן עזריה תמיהני אם יש ברור הזה שירדע להוכיח. אך תמכתי יתרותי במה שמוכא בספרים הקדושים, משל לבית שפרצה בו דליקה והתחילה לכלות חפצי הבית, מיר ממהרים להשתדל לכבותה, ולא אומר האדם המתבקש לזה "אינני מאנשי מכבי האש יבואו הם ויכבו", כי ער שנחכה להם בינתיים תאחזו האש חלילה בכל הבנין עד שלא ישאר מה להציל, אלא מיר נאספים הכל לכבות. כך כאן כי כרם ה' צבאות בית ישראל (ישעיה ה, ז), וכשרואים כעוה"ר כי אחזה האש בכרם, החלש יאמר גבור אני להיות נטרה את הכרמים. לכן שנסתי מתני לבוא בדברים אלה להועיל ולהציל לאנשים אשר כגילי, אולי ישמעו וישובו. ויהי רצון מלפני ה' יתברך שנוכה לומר מילתא דתתקבל ברעוא, וישים חלקנו ממזכי הרבים, ולא תבא תקלה על ירינו ח"ו, ולשומעים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב אכ"ר.

הנה במאמר זה לא באנו לבאר מבחינה הלכתית את ענין לבישת פאה נכרית ברשות הרבים, שכן המעיין בדברי הפוסקים ישר יחזו פנימו שהרוב המוחלט של הפוסקים אוסרים לבישת פאה נכרית מעיקר הדין, וגם הפוסקים שכן התירו לבישת פאה נכרית לא התירו זאת ברשות הרבים, וגם הפוסקים שתלו הקולא הזאת בדברי הרב פרי מגדים על שו"ע או"ח סימן ע"ה (אשל אברהם סק"א) והעתיקו הרב משנה ברורה (שם סקט"ו), הנה עתה נודע שבספרו "אם לבינה" שבכתב-יד (באות "כתובה") חזר בו מההיתר הנ"ל ופסק שיש איסור גמור מכמה טעמים כדכתיבנא (ועיין בזה באורך בספר

דת משה וישראל), ומי יבא אחרי המלך מאן מלכי רבנן קדישין שאסרו זאת בכל תוקף. אלא נדבר בענין זה מההיבט המוסרי לבני תורה מבקשי השלימות, ויהי רצון מלפני ה' יתברך שיהיה לתועלת למבקשי האמת לאמתה. וזה החלי בעזרת ה' צורי וגואלי.

א

הרמח"ל ע"ה בספרו מסילת ישרים (פרק א') בדברו אודות חובת האדם בעולמו, כותב "וכשתשתדל עוד בדבר תראה כי השלימות האמתי הוא רק הדביקות בו יתברך". וממשיך באמרו "אמנם לשיזכה אדם לטובה הזאת, ראוי שיעמול לראשונה וישתדל ביגיעו לקנותה, והיינו שישתדל לידבק בו יתברך בכח מעשים שתולדתם זה הענין והם המצוות". וכדי לזכות לשלימות הציב הרב את סולם המעלות של התנא הקדוש רבי פנחס בן יאיר ע"ה, החל מזהירות ועד הקדושה, שבזה יזכה האדם לשלימות. ובפרקי זהירות במעשים מבאר הרמח"ל בפרק ד' שהדבר שיביא את האדם לידי זהירות הוא לימוד התורה, כמו שאמר רבי פנחס בתחלת הברייתא (עבודה זרה כ:): תורה מביאה לידי זהירות. אך על דרך פרט המביא לזהירות הוא ההתבוננות על חומר העבודה אשר חייב בה האדם ועומק הדין עליה, ובהתבוננות הזאת יש הערות לשלמי הדעת ולפחותים מהם ולכל ההמון כולו. והרב מפרט אחת לאחת וכותב: לשלמי הדעת תהיה להם ההערה במה שיתברר להם כי רק השלימות הוא הדבר הראוי שיחמד מהם ולא זולת זה, ושאינו רע גדול מחסרון השלימות וההרחק ממנו, כי הנה אחר שיתבאר זה אצלם ויתבאר להם כמו כן היות האמצעים אליו המעשים הטובים והמדות הטובות, ודאי הוא שלא יתרצו מעולם להמעיט מאלה האמצעים או להקל בהם, כי כבר נתבאר אצלם שאם אמצעים אלה ימעטו להם או אם האמצעים יהיו חלשים ולא בכל החוזק המצטרך בהם. הנה לא ישיגו בהם שלימות אמתי אלא יגרעו מהם כפי מה שגרעו בהשתדלותם, ונמצאים חסרי השלימות, מה שהוא להם צרה גדולה ורעה רבה, על כן לא יבחרו אלא להרבות בהם ולהחמיר בכל תנאיהם, ולא ינוחו ולא ישקטו מדאגה מדבר פן יחסר מהם מה שיגיע אותם אל השלימות אשר הם חפצים. עכ"ד ע"ש באורך.

והנה בני תורה מבקשי השלימות אכן משתדלים לדקדק במצוות קלה כבחמורה, ונוהרים מכל סרך איסור. מוצאים אנו בני תורה יקרים המדקדקים

למשל במצות תפילין שתיעשה בתכלית הכשרות וההידור, ואין חוסכים כל ממון שיהיו פרשיות מהודרות על קלף לא משוח, וכן בבתים שייעשו עבודת יד מעור אחד ומבהמה גסה, וגם הרצועות עבודת יד, והכל בתכלית ההידור. כן רואים בתקופת חג הסוכות איך יש בני תורה יקרים מחפשים אחר אתרוגים מהודרים בלי חשש הרכבה ובלי כתמים וחזויות למיניהם, ומשלמים על כך מחיר יקר מאד בשמחה רבה ובטוב לבב לקיים מצות אלקינו יתברך שמו, כן בכל הלכה שישנה מחלוקת הפוסקים הגם שנפסק להלכה כדעת המתירים משתדלים הם לחוש לדעת האוסרים, ולעשות אליבא דכולי עלמא, גם בדבר שנצרך להוצאת ממון אינם חסים על ממונם אלא שואפים לעשות על הצד הכי טוב כדי לזכות לשלימות אמתית.

אך הפלא הגדול הוא שבענין פאה נכרית שכמו שהזכרנו לעיל בקצרה המעיין בדברי הפוסקים שדברו בזה רואה שהרוב המוחלט של הפוסקים אוסרים בתוקף, ומפיהם לפידיים יהלוכו על המקילים בזה שעתידין ליתן את הדין, ופוגעין בגדרי הצניעות, ומתנהגת בחציפות ופריצות, והולכת אחר תאות לבה ושומעת לעצת היצר הרע וכו' וכו', פתאום בזה ישנם כאלה המתעלמים לגמרי מכל האמור, ומקילים בפאה נכרית בשופי, כאילו ללבוש פאה נכרית זו מצוה עצומה שאין להרהר אחריה, ואין לדון בזה כלל. והפלא הוא גדול, אותם בני תורה שבכל הלכה ודין יורדים לשרשו של דבר ומבררים ומלבנים הענין על בוריו, ומשתדלים לצאת ידי חובת כל השיטות, בדבר הרע הזה של חבישת פאה נכרית ברשות הרבים בזה לא דנים ולא מבררים וסומכים על מנהג של נשים שנהגו כך שלא ברצון חכמים, עד שעבר ושנה בה נעשית לו כהיתר גמור, ואין פוצה פה ומצפצף בעונות הרבים. אתמהה! אך הסברא מחייבת כשם שבכל דין והלכה יושבים ומלבנים ומבררים היטב ומשתדלים לעשות אליבא דכולי עלמא, גם בדבר החמור הזה של פאה נכרית ברשות הרבים מהראוי להתבונן ולברר איזה דרך ישכון אור לכולי עלמא, ולא רק למקצת פוסקים. בודאי שבני תורה מבקשי השלימות צריכים לתת את דעתם גם לדבר הזה, ולא לילך אחר מנהג העולם מבלי בדיקה ועיון.

ב

מובא בספרים הקדושים (הגר"ח ויטאל זיע"א בספר שער הגלגולים שער כא, מצוטט מהספר טהרת הקודש ח"ב להגר"א ראטה זיע"א מאמר

כללי הפגמים דף ת"א. ע"ש) שהאדם אחר פטירתו בתחלה תיכף אין מדקדקים עמו, רק על עבירות חמורות וידועות מענישים אותו כפי פגמו, ואחר שקיבל עונשו מכניסים אותו לגן עדן התחתון, ואחר כך כשרוצים להעלותו יותר לגן עדן העליון מדקדקים עמו על כל פרט ועל כל דבר קטן, וככה בכל עליה מדקדקים עמו גם על דקות שבדקות, וככה בעליות היותר גבוהות מדקדקים עמו גם על דיבור קל, ואחר כך גם על המחשבות. לכן אין להקל בעצמו על שום נדנוד חטא. עכ"ד. גם הגאון המקובל בעל "כף החיים" זצ"ל בספרו הנו' (סימן קנ"ח אות כ"ה) כתב וז"ל: ועיין בשער הגלגולים הקדמה כ"ב שכתב דכשמעלין את האדם במעלות כפי ערך המעלה שמעלין אותו צריך שיזדכך יותר אפילו בדקדוקי מצוות כחוט השערה, ובכל מדרגה שעולה צריך מירוק מחדש וכו' דקודם כל עושין חשבון עם האדם אם קיים הדינים בשלחן ערוך וכו' ועל כן יש חסידים נוהרים לילך אחר דברי המחמיר אע"ג דלפום דינא הוא מותר, והוא מפני שבשעת העליות מדקדקים עמהם כחוט השערה כנו'. עכ"ל. (ועיין עוד שם). ובטהרת הקודש ח"א (דף ת"ג.) כתב, ותראה אחי אהובי שאפילו גדולי וקדושי צדיקי קדמאי יראו ופחדו על אבק העבירות, כי אם אדם עובר עבירה גדולה יש לו לכל בר ישראל לב נשבר על זה, אבל על אבק העבירות אין איש שם על לב. עכ"ד.

ושם הביא מעשה נורא מהגאון הקדוש רבי מנחם מרימינוב זצוק"ל, שפעם אחת ישב עם תלמידיו על הגוזזטרא שלפני ביתו, ופתאום נתקדרו השמים בעב ענן כבד עד שהאפיל על הארץ שכמעט לא ראו איש את אחיו, והענן חיש מהר חלף ועבר, וזרחה החמה. אמר הגאון הקדוש הנ"ל לתלמידיו, הראיתם את הענין האפל הזה? אספר לכם את עניינו. ידוע המעשה מהתנא הקדוש רבי ראובן בן איסטרובלי המובא בגמרא (מעילה דף י"ז ע"א) שסיפר קומי (גילח והקיף שערות ראשו, כמו שעושים הגוים) כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי, וסיכן בנפשו והלך אל הקיסר לפעול לבטל את הגזירות שגזרו על היהודים לבטל מהם שבת מילה ואיסור נדה, וכשנסתלק רבי ראובן לבית עולמו, עלה ונתעלה מעלה מעלה מעולם לעולם ומהיכל להיכל, עד שברבות הימים הגיע בעליותיו להיכל אחד נורא ונשגב שהיה כתוב עליו מבחוץ "לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך", והמלאך השומר על פתח ההיכל לא הניחו להכנס בפנים בשום אופן, באמרו אני נצטויתי מפי בית דין של מעלה שכל מי שעבר פעם אחת בחייו על לאו

זה אין לי רשות להכניסו לכאן. וטען רבי ראובן ואמר הלא אני עשיתי זאת בשביל הצלת כלל ישראל ומסרתי את נפשי ממש. השיבו השומר, לי לא איכפת באיזה כוונה עשית זאת, ואין זה מתפקידי, אני קבלתי פקודה כנ"ל בלי יוצא מן הכלל, ואם יש לך טענות לך תטען אותם בבית הדין. והלך רבי ראובן לבית דין של מעלה וטען כדבריו הנ"ל, ויצא פסק דינו שאע"פ שהיתה כוונתו רצויה בלי שום דופי, עם כל זאת צדיק גדול כמוהו שכבר עלה ונתעלה כל כך צריך קצת תיקון גם על זה טרם שיכנס להיכל הנ"ל, ופסקו לו שיעבירו אותו דרך העוה"ז בלבוש ענן על פני השמים ובוזה יהיה תיקונו. וסיים הגאון הקדוש רבי מנחם מרימינוב את דבריו ואמר: דעו בני כי זה הענן הכבד שעבר עלינו, בזה העבירו עכשיו את נשמת רבי ראובן דרך כל העולם השפל הזה, ובוזה בא על תיקונו. ע"ש. והדברים מחרידים לראות את עומק הדין בשמים.

וידע מה שממשיך רמח"ל במסילת ישרים שם, אך ההערה לכל ההמון הנה הוא בענין השכר ועונש עצמם בראות עומק הדין עד היכן מגיע אשר באמת ראוי להזדעזע ולהתחרד תמיד, כי מי יעמוד ביום הדין ומי יצדק לפני בוראו, באשר השקפתו מדקדקת על כל דבר קטן או גדול עכ"ד. ועיין שם שהביא דוגמאות מגדולי עולם איך שדקדקה עמהם מדת הדין עש"ב.

והנה לענינו, אף אם נאמר שפאה נכרית מותרת לכאורה, הרי אחרי פטירת האדם בעליית הנשמה ממדרגה למדרגה ודאי שיתבעו מהאדם מדוע לא החמיר בדבר, כדעת הפוסקים המחמירים, כי כל מי שיכול למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס על אנשי ביתו (שבת נד:), ויצטרך חלילה להתמרק בגיהנם עבור זה, וכל שכן כאן כפי שהקדמנו שרוב הפוסקים אוסרים זאת בהחלט, א"כ בודאי שהאדם השלם לא ימלט מן הדין על כך, לפי זה איך אפשר להתעלם מהדבר ולהקל בפשיטות כשרואים בפוסקים שרובם אוסרים, ומאידך עומק הדין בשמים על כל דבר ואפילו הקטן ביותר, איך לא יחרד מיום הדין שמדקדקים מאד על כל דבר, מדוע בזה לא להחמיר לפחות מספק כדי להנצל מעומק הדין?

ג

לפי האמור הדבר תמוה מאד איך יתכן שיהיו מבני תורה דורשי עליה מבקשי השלימות נכשלים בכך? אך התשובה היא פשוטה, שהיצר הרע מסמא עיני האדם לבל יחשיבהו אפילו לספק, וכך עולה ומתגבר באדם.

ובפרט בדורנו דור עקבתא דמשיחא שלצערנו הגדול הרבה עזבו את שמירת התורה והמצוות, וכל מגמתם בחייהם היא רק הבלי העולם הזה להתענג בכל מיני עונג כמה שאפשר יותר ויותר, ומשתדלים שנשותיהם תיראינה בצורה המושכת והמגרה ביותר בדרך איסור בעוה"ר, ואנחנו מושפעים מזה שרוצים להדמות לאנשי הרחוב חלילה, ומה גם שהתאווה הנטועה בלב האדם גם היא מאן דאמר, ולכן רוצים פאה נכרית שבזה האשה נראית יותר יפה, וחושבים שכך אפשר וזה דרך היתר, ושוכחים את הרמב"ן (ריש פרשת קדושים) שבה דיבר על "נבל ברשות התורה", שעל זה אמרה התורה קדושים תהיו, פרושים תהיו, שגם בדבר המותר צריך לפרוש כדי שלא יבא לנגוע באיסור עצמו. אף אם ננקוט שזה מותר, אך מכיון שיכולים לנבוע מכך מכשולות גדולים כמו שאנו רואים בעוה"ר שיש הלו בשות פאות ארוכות ומסולסלות כמו השחקניות השרוצות הפרוצות, ומעבירים לבוש הצניעות מעליהם, ובזה בודאי שום פוסק לא התיר בכהאי גוונא, כן לובשים פאות משיער טבעי שלא ניכר כלל שזה פאה, ובזה גם לא התירו הפוסקים, דמה שיש מקצת פוסקים שהתירו פאה נכרית הכוונה על פאה שנעשית משיער עזים שניכר לכל שזה לא שערותיה, אך לא שיער טבעי שלא ניכר שזה לא שערותיה. עוד נמשך מזה שלובשים כל מיני שמלות מקושטות שיתאימו לחבישת הפאה, וכל זה ברשות הרבים ונמצא שעל ידי זה מכשילות את הרבים בהרהורי עבירה שקשים מעבירה ויותר מזה רחמנא ליצלן, והאחריות היא גדולה מאד. וכבר צווח על כך הגאון הקדוש בעל "פלא יועץ" זיע"א בספרו (הנ"ל ערך מחשבה) וז"ל: ועל אחת כמה וכמה צריכה האשה להזהר בזהירות יתירה שלא להכשיל את אחרים, כי האשה היא תשא את עוונה, והיא נוטלת חלק בראש, כי המחטיא את חבריו הוא רע ומר יותר מההורגו, ולכן תזהר שלא תצא מקושטת בפני אנשים ותהיה כל כבודה בת מלך פנימה. עכ"ל. (ועיין שם בכל דברות קדשו, וראה עוד שם בערך "בת" ובערך "נשים", ועוד).

אם כן בגלל כל המכשולות האמורים, בודאי שיש בזה פרישות, אף אם ננקוט לכאורה שהדבר מותר, אך למיגדר מילתא כדי שלא יגעו באיסור ודאי וכנ"ל ודאי צריך להחמיר בזה, ובפרט לבני תורה מבקשי השלימות, וכל שכן שרוב הפוסקים החמירו בדבר, ואיך אפשר להתעלם מכך? ובמדרש תנחומא (פרשת וישלח, פרשה ה', על הפסוק ותצא דינה) איתא, רבנן אמרי אף בחול אסור לצאת בהן (בתכשיטים) לרשות הרבים מפני שהעם מסתכלין

בה, ופגם הוא לאשה, לפי שלא ניתנו תכשיטים לאשה אלא להתקשט בהם בתוך ביתה (לבעלה). ע"כ. וזה מדובר על היתר גמור, ועם כל זה אומר המדרש שצריך להתקשט בבית ולא בחוץ כדי שלא להכשיל את הרבים, כל שכן כאן, אף אם ננקוט שמותר, איך אפשר ללבוש פאה נכרית ברשות הרבים ולהכשיל את הרבים, ובפרט בני תורה מבקשי השלימות, אין זה כי אם פיתוי כוזב שמפתה היצר הרע את האדם שכל מגמתו לאמת את השקר, כמו שכתב החסיד בעל חובת הלבבות (פרק חמישי משער יחוד המעשה) ולפלא הדבר שבזה יש כאלה שלא חשים כלל ואחד סומך על השגי בדבר חמור שכזה ומקל'ו יגיד לו, ה' ירחם ויסיר מסוה העוררן מעל עינינו.

ונצטט כאן מספר קטעים מדרשתו של הגאון רבי שלום שבדרון שליט"א בכנס חיזוק גדרי הצניעות לבני תורה שהתקיים בירושלים (סיון התשמ"ז). בתוך דבריו הזכיר הרב את פירצת לבישת פאה נכרית שהתפשטה לצערנו, והסביר את הטיבה לכך באמרו: כי רוצה האשה להראות כבחורה, הרצון הזה הוא טריפה. התורה אמרה ופרע את ראש האשה, עושים בזיונות לסוטה ואחד מהם שפורעים את ראשה, ועכשיו האשה הלובשת פאה נכרית רוצה להראות כמו סוטה, כמו אשה שהולכת פרועת ראש שלא יראה שזה פאה אלא שיער טבעי, והמהדרין מן המהדרין לובשות פאה עם תלתלים וכו' וכו', זה נורא ואיום ממש, אלא מה הותרה הרצועה, אם מותר ללכת בפאה נכרית אז יכול להיות שמהפאה הזאת יוצא נכרית ממש, באות נשים ורוצות להדמות כמו אלו שהולכות בגילוי ראש, טפשה שכמותך, איך יכול להיות שבזה ימצא קדושה, זו מחלוקת גדולה בכלל אם מותר לאשה ללכת עם פאה נכרית ברחוב, וגם אם נאמר שנפסקה הלכה כהמתירים, אבל כך התירו המתירים ללכת בפאה כאילו זה לא פאה? איך הלכו בפאה במקום שהתירו? חוץ מזה יש 24 גדולי ישראל שהם אוסרים את הפאה לגמרי. הסבא שלי הגאון הגדול רבי שלום מרדכי זצ"ל מברזאן פסק שאסור לברך ברכה או לדבר דברי תורה כנגד אשה הלובשת פאה נכרית, ורק אם עוצמים את העינים יש להקל, אבל אני לא אומר פסק הלכה נגיד שמותר, אבל פאה נכרית שתראה לא כמו פאה אלא כמו בחורה? זה חציפות יוצאת מן הכלל! כך מותר? ממילא הולכים אחרי ה"מודה", להראות כמו כל הנשים שברחוב, עבר ושנה נעשית לו כהיתר (קידושין כ). ועבירה גוררת עבירה! מי יכול להראות פסק הלכה שמותר ללכת בפאה נכרית עם תלתלים להראות כמי בחורה? האשה הזאת עומדת בערב שבת מדליקה נרות וקוצ'ם ההדלקה

היא אומרת תפלה להקב"ה, נורא! הרי התפלה שלה תועבה! מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה, אם אדם מסיר את עצמו משמוע אל גדולי ישראל, לשמוע אל ההלכה, לשמוע אל ההגיון, גם תפלתו תועבה. וכי הקב"ה יקבל תפלה כזאת? בודאי שלא!... עד כאן דברי הגר"ש שבדרון שליט"א (מצוטט מתוך סרט הקלטה). והדברים המחרידים הללו מדברים בעד עצמם. או לנו שכך עלתה בימינו.

ד

ובפרט הדברים אמורים לבני הספרדים ועדות המזרח שהעידו הפוסקים שבמקומותיהם לא התפשט כלל המנהג של חבישת פאה נכרית, כמו שכתב הגאון בעל שדי חמד בספרו (כרך ד') אסיפת דינים, מערכת דל"ת אות ג') שבמקומותינו לא נתפשט המנהג הזה של פאה נכרית, וכבר קבלנו דעת האוסרים ואסור לפרוץ גדר. והביא עוד בשם הגאון רבי אברהם פלאגי זצ"ל (בנו של הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל) בספרו "בירך את אברהם" שבמקומותינו לא נשמע ולא נמצא מנהג כזה שתלכנה הנשים בכיסוי ה"פאריק" (פאה נכרית) כלל, ואם המצא ימצא אחת מעיר פורצת גדר בטלה במיעוטה, וחלילה לנו למילף מקלקלתא, וכל בית ישראל נקיים. עד כאן דברי הרב שדי חמד. כן הגאון הגדול רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זצוק"ל בספרו שו"ת סבא קדישא (ח"ב סי' א') כתב במפורש בתוך התשובה בזה הלשון: וגם אבותינו ואבות אבותינו עם שידעו סברת הרב המתיר לא היה מי שמלאו לבו לנהוג היתר וכו' וכל שכן בדבר כזה שכל העולם נהגו בו איסור, וכל שכן וקל וחומר בכגון דא שכמה וכמה רבים מהפוסקים דחו סברת הרב המתיר והעלו לאסור וכו'. עכ"ל עיין שם באורך.

ועד אחרן מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל ראש ישיבת פורת יוסף כתב בתשובה לשאלה (ונדפס בירחוננו אור תורה גליון תשרי התשנ"ב סימן ג' תשובה א' ע"ש) וזו לשונו: לענין כיסוי הראש בפאה - ידוע הוא שבני עדות המזרח לא היו רגילים בזה כלל ועיקר אלא היו מכסות ראשן במטפחת או בכובע וזה מחדש באו מערי אירופא באופנה חדשה, והעושה כן אין רוח חכמים נוחה הימנו וכו'. עכ"ל.

והנה יש כאלה הצועקים על שמירת המנהגים ושלא לבטל שום מנהג כי לא לחנם הוקבעו, והשאלה נשאלת למה ומדוע לא צועקים על המנהג (אותיות גהנם) הרע הזה של לבישת פאה נכרית ברשות הרבים שבעונות

הרבים הולך ומתפשט, וזהו ביטול מנהג גמור שנעשה אצלנו בני ספרד שלא ברצון חכמים, כמו שכתב מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל במכתבו הנ"ל שהעושה כן אין רוח חכמים נוחה הימנו. היאך לא חוששת מלטותא דרבנן ומקילים בפשיטות, ובפרט לבני תורה מבקשי השלימות?

והנה יש שתולים עצמם שעושים מעשיהם על פי גדולים, לפי דרכם של אותם גדולים, הנה אנו רואים במכתביהם של גדולי הדור שליט"א שמאד שבחו את המנהג של כיסוי הראש במטפחת דוקא ולא בפאה נכרית. הגאון רבי שמואל אוירבך שליט"א מעיד במכתב על אביו הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אוירבך זצוק"ל בזו הלשון: והנני מעיד בזה כי כן היה דעתו ורצונו של אאמו"ר גאון ישראל ז"ל שנשי ישראל יכסו ראשן במטפחת. וגם ראיתי אני את צערו הגדול של אאמו"ר ז"ל על הפאה נכרית שנתפשטה בקרב שלומי אמוני ישראל, ה' ירחם. עכ"ל. כן נמסר משמו של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א שאשה שהולכת דוקא במטפחת מוסיפה קדושה, ולית מאן דפליג שזה עדיף. עכ"ד.

ואחרון אחרון חביב מרן הגאון הגדול רבינו עובדיה יוסף שליט"א בספרו שו"ת יביע אומר (חלק חמישי אבן העזר סימן ה'), אחר שאסף כעמיר גורנה את דברי רוב הפוסקים שאסרו הפאה נכרית לגמרי, כתב בסוף התשובה וזו לשונו: ואין להתפעל כל כך ממה שענינו הרואות כמה נשות רבנים ואדמו"רים שמקילות בזה, כי שלא ברצון חכמים עושות, וידעתי מכמה רבנים שאין ידם תקיפה למחות בנשותיהם על דנא פתגם אע"ג שאין דעתם נוחה ממנהג זה, וקיימו "שרים עצרו במלים וכף ישימו לפיהם", וההכרח לא יגונה ולא ישובח, ומה יעשו גדולי הדור שאין דורם עולה יפה, ואין לנו ללמוד ממנהג נשים שאין להם חכמה אלא בפלך, שאנו אין לנו אלא דברי רבותינו הפוסקים ראשונים ואחרונים שמהם תצא תורה, ודבריהם לנו לעינים וכו'. ומצוה רבה לפרסם האיסור ברבים, ובפרט לספרדיות שנהגו לאסור מימות עולם ומשנים קדמוניות, ורק כעת התחילו ללמוד מאלו המורות היתר לעצמן שלא ברצון חכמים, דילפי הני נשי מקלקלתא ולא מתקנתא, ומצוה להודיען שזוהי פירצה חמורה בגדר הצניעות של בנות ישראל הכשרות, וכמו שכתב הגאון מהר"א תאומים בעל חסד לאברהם שצריך למחות ולמנוע בנות ישראל לצאת בפאה נכרית. עד כאן לשונו. ע"ש. והנה ידוע בשער בת רבים כמה משתדל מרן שליט"א לפסוק בכחא ההיחזקא. על פי הדין כמובן, ולא מחפש להעמיס חומרות על העיבור, וכאן

פסק בסכינא חריפא לאסור איסר בדבר, ולא מצא שום קולא בדבר. אם כן
בן תורה שמשתדל תמיד להחמיר על עצמו איך יכול להקל בזה בפשיטות,
בודאי שבני תורה מבקשי השלימות צריכים לראות את אשר לפניהם ולא
ללכת חלילה כסומא בארובה אחר מנהג העולם בעונות הרבים שמקילים בזה
שלא ברצון חכמים כנ"ל, והדברים ברורים.

ה

מסופר על האדמו"ר הקדוש רבי ישראל אבוחצירא זיע"א שהיה
מקפיד מאד על הנשים הנשואות שיכסו ראשן כדרך אמותינו הקדושות
במטפחת כדת, ואת כל שער ראשן שלא תיראה אפילו שערה אחת, כחומרת
הזוהר הקדוש (פרשת נשא). ומעשה היה שאחת מנכדותיו החלה ללבוש פאה
נכרית, רבינו אסף את כל בנות המשפחה והטיף להן מוסר באמרו: האם אתן
חושבות לרמות את הקב"ה בלבשכן פאה נכרית, וכאילו בזה אתן יוצאות
ידי חובת כיסוי הראש? אכן דעו לכן: כל אשה הלובשת פאה נכרית, ואפילו
רק חצי פאה, מכינה לעצמה חומר הסקה שבו ישרפו אותה בגיהנם (ראה
בספר "סידנא בבא סאלי" ח"ב עמוד ע', ושם מעשה נורא עיין שם באורך).
והנה בחייו של האדמו"ר בבא סאלי היו אלפים ורבבות הולכים לשאול
בעצתו ולקבל ברכתו ולמצוא אצלו מזור ותרופה לבעיותיהם, ואותו גדול
וצדיק עיר וקדיש דמן שמיא נחית מזהיר ומתריע על חומר ענין פאה נכרית
שאשה שמקילה בכך מכינה לעצמה חומר הסקה להשרף בגיהנם, רחמנא
ליצלו, מי לא יחרד מדבריו של אותו קדוש וצדיק, שהיה בעל רוח הקודש
כידוע, ובפרט לבני תורה מבקשי השלימות איך אפשר להתעלם מדבריו
המחרידים, והרי בחייו היו הולכים כולם להתברך מפיו, ושומעים בקולו
ככל אשר יאמר כי הוא זה, ואם כן איך בדבר חמור זה אפשר להתעלם
מדבריו הקדושים? "ואם הגאון הקדוש הזה שידוע שהיה לו רוח הקודש,
והיה יודע מה הולך בעולמות העליונים אמר כך, ידע מה שאמר, ולא הגויים
אלא אמר את המציאות המרה שעוברת על הנשים האלו שם בעולם האמת"
(קטע זה מצוטט מהספר "רבות בנות" עמ' עו, העתק מתוך מאמרו של הרב
נתנאל בליך שליט"א בירחוננו אור תורה גליון כסלו תשמ"ט, סימן ל' ע"ש).
והדברים מחרידים ביותר!

ו

ולחרפתנו ולכושתנו המציא היצר הרע בכזביו תכסיס חדש, שכאשר

רואים אשה שכן מכסה ראשה כראוי במטפחת כבנות ישראל הכשרות, קוראים לה בלעג "זו בעלת תשובה", והדבר תמוה ביותר, שהרי גם אותם הפוסקים שהתירו פאה נכרית מודים שעדיף כיסוי ראש במטפחת כראוי, א"כ המיקל בפאה היאך מלגלג ומזלזל במי שלובשת מטפחת כראוי? זאת ועוד איך אפשר לכנות לגנאי בתואר "בעלת תשובה", והלואי נזכה לתואר זה, שהרי במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד (ברכות לד:). אלא הביאור בזה פשוט, כי אותם שמקילים באיסוד חמור זה, בסתר לבם נוקף אותם מצפונם שלמעשה אלו הלובשות מטפחת עושות יותר כראוי, וזה העדיף, זה המלבוש היהודי, ולא לחנם נקראת הפאה בשם "נכרית", ללמדך שזה לא מלבוש יהודי אלא נכרי, וכדי לחפות על המצפון יושבים רח"ל ללעוג על הלובשות מטפחת שעושה כשורה, כדי לחפות על עצמם, וכדי בזיון וקצף! ויש להם לחוש למה שכתב רבנו יונה (מגירונדי) בספרו שערי תשובה (שער ג' אות קס) בדבריו אודות כת שונאי ה' רח"ל, וזו לשונו: אם נפשם רעה ובקרב לבם יקשה להם כאשר חבריהם עוסקים בתורה, וירע בעיניהם בהיות בני אדם עובדים את ה' ויראים מלפניו, כאשר תאמר על האיש אשר לא יחפוץ שיכבדו בני אדם את המלך ושיעבדוהו, כי הוא שונא את המלך, רח"ל. ע"ש בכל דברות קדשו. והדברים מחרידים שמי שלועג על ההולכות בכיסוי ראש כדת, חלילה יכול להכלל בכלל שונאי ה' שאין להם חלק לעולם הבא ח"ו, א"כ כמה צריך להזהר שגם מי שמיקל בדבר בעונות הרבים, לכל הפחות לא ילעג על האשה שנזהרת בכיסוי הראש במטפחת כדת, ולא יקיים בעצמו עבירה גוררת עבירה.

ז

ובפרט בדור הזה שבחמלת ה' עלינו רבים מתקרבים ליהדות ולתורתנו הקדושה, וכשרואים את המנהג הזה של חבישת פאה נכרית הם תמהים על זה ביותר, ושואלים הרי אשה נשואה חייבת לכסות שער ראשה, ואיך אתן מכסות ראשן בפאה נכרית, הרי זה יותר טוב, יותר מושך, יותר מגרה משערות, הרי זה כמו רמאות, ועוד שאלות מביכות שאין עליהם תשובה אמיתית, וחלילה זה עלול לגרום ריחוק, ואם כן יתכן להגיע בזה לעון חילול ה' החמור רחמנא ליצלן. וכבר כתב הרמב"ם (הלכות יסודי התורה

פרק חמישי הלכה י"א) וז"ל: ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול ה', והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות, דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם, ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילול את ה'. עכ"ל. ואפילו אם נתעקש ונאמר שזה לא ככה, לא יהא אלא ספק, וכלל גדול בידינו ספיקא דאורייתא לחומרא, ספק נכנס לעון החמור של "ולא תחללו את שם קדשי", וא"כ וכי לא צריך לחוש ולהחמיר בזה? ומאידך מדה טובה מרובה שאשה שנוהרת בכיסוי שער ראשה במטפחת כראוי, הרי גורמת לקדש שם שמים, שבכך תוכל יותר לקרב נשים לאבינו שבשמים, והרי זה קידוש ה' שזו מצוה גדולה מאד.

ומסופר מעשה שאירע בזמן האחרון, שבמושב חילוני מסויים הגיעו למסקנא שהחינוך שהם מעניקים לבניהם פשט את הרגל, והחליטו להקנות לחניכיהם מעט ערכים ביהדות. העיר הסמוכה לאותו מושב היתה קרית גת. נודע להם שגרים שם יהודים חרדים, הלכו ופרסמו שם שדרושה להם מורה ללימוד ערכי היהדות. והנה הגיעה למושב הנ"ל אשה חרדית להציע עצמה למשרה הזאת, אולם לאחר השיחה עם המנהל, הפטיר הלה: "את לא בשבילנו!". לתדהמתה, שאלה: למה? השיבה המנהל בפשטות: "את לא חובשת מטפחת, ולא זו כוונתנו", הכוונה להביא דמות שתשאיר אצל הנוער רושם חיובי על התורה ומצוותיה... ויצאה האשה בפחי נפש... וכדי בזיון וקצף (מצוטט מתוך העלון "דור עקבתא דמשיחא", גליון 70, עקב התשנ"ו).

צריך להיות ברור לנו שאמותינו הקדושות שרה רבקה רחל ולאה לא לבשו פאה נכרית כלל, וכמו שכל איש חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב, כך גם כל הנשים חייבות לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אמותי שרה רבקה רחל ולאה, וברור כשמש שכשיבוא משיח צדקנו לא תהיה אף אשה שתופיע בחוץ בפאה נכרית, כי כולם יכירו ויחושו את האמת, וימנעו מזה מיוחד ה' והדר גאוונו (קטע זה מצוטט מדברי הרב בליך שליט"א הנ"ל).

ח

והנה החוקר לדעת מאימתי החל נגע יציאת נשים בפאה נכרית ברבים להתפשט בכלל ישראל, ימצא שמנהג זה חדר לפני כמאה וחמשים שנה, באשמת הצאר הרוסי שגזר על ישראל לשנות לבושם ולצאת בנות ישראל פרועות ראש לגמרי רח"ל, בשיתוף פעולה עם המשכילים מחריבי כרם בית

ישראל, ועל כן במצב של לית ברירה בחרו את הרע במיעוטו, וכך גם לאחר שבטלה הגזירה נשאר המנהג מאחר שהתרגלו אליו, וכך נמשך הדבר בדורות שאחריהם עד שנשכח המקור המושחת למנהג הזה (מצוטט מהסכמת הגאון רבי בנימין רבינוביץ שליט"א חבר בד"ץ העדה החרדית לספר דת משה וישראל).

כך בארצנו הקדושה אחדי ישעלו לארץ ישראל אנשי הערב רב מחריבי כרם ה' צבאות, לפני למעלה מתשעים שנה והתחילו לעקור תורה ומצוות מעם ישראל (כמו שאנו רואים היום בעונות הרבים) ובכללם ענין כיסוי הראש, עד שבעונות הרבים לא היו רוצות הנשים לכסות ראשן כדת, היה אפשר לראות נשות רבנים הולכות ללא כיסוי ראש בהשפעת הערב רב הנ"ל, לכן בחרו הרע במיעוטו שלפחות יחבשו פאה נכרית. ובפרט לאחר קום המדינה וכינון הממשלות החילונית שחרטו על דגלן את הסיסמה "ככל הגוים בית ישראל" ופרקו מעליהם עול תורה ומצוות, וכל מי שעמד בפרץ ושמר תורה ומצוות ומנהגי ישראל קדושים עשאוהו לעג וקלס רח"ל, והטילו קרירות עצומה גם אצל שומרי תורה ומצוות, והתרחבו פירצות הצניעות בגופי תורה, והפרוץ היה מרובה על העומד. די לציין את המסופר על גדול אחד זצוק"ל, שבעת שהשתדך עם אשתו אמר "העיקר שתכסה את הראש". כך היה המצב חמור אז שפשוט לא רצו הנשים לכסות את ראשן, לכן בלית ברירה העלימו הגדולים את עיניהם מהנגע הלזה של פאה נכרית שבכך יש עוד איזשהו כיסוי ראש, "לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, שמוטב יאכלו בשר תמותות שחוטות ואל יאכלו בשר תמותות נבילות (קידושין דף כ"א סוף ע"ב ע"ש). אבל עכשיו ברוך ה' שעם ישראל מתחזק מאד בתורה ומצוות ורבים מהדרים במצוות קלה כבחמורה, גם מה שלא היו מדקדקים כל כך בדורות קודמים מפני כל מיני סיבות, בדורות האלו בחסדי ה' אכשור דרי, ומשתדלים לקיים ולדקדק, ואשריהם ישראל ונשותיהם יותר מהם (כלשון הגאון הקדוש בעל פלא יועץ) שמשתדלות הנשים להתמסר לתורה ולמצוות ולשמוע בקול חכמים ומהדרים במצוות, א"כ מדוע לא ישתדלו בענין הזה של כיסוי הראש במטפחת כראוי ולא בפאה, כי הנכון אפשר לומר שמה שרואים לצערנו שפסתה המספחת ונשים רבות הולכות בפאה נכרית, עיקר הסיבה היא מפני השפעת הסיבה והחברה שקשה לה להיראות שונה מיתר חברותיה, אך אם כולם היו חובשות מטפחת לראשן כראוי בודאי שנשים רבות היו משנות מנהגן ומצטרפות למנהג אמותינו בשמחה, ולכן

כמה טוב היה אם היו מתאספים כל גדולי הדור שליט"א ואוסרים איסר את הפאה נכרית למיגדר מילתא, כדי שלא יבואו לידי מכשולות וחששות פריצות של פאה נכרית בשיער ארוך ומסולסל, והכשלת הרבים כנ"ל, ונשים רבות היו נושמות לרווחה שהסירו את עול השיער הזה מעל ראשן, ואז כל העם על מקומו יבא בשלום.

ומה שיש שטענו שפאה עדיפה שבזה אפשר לכסות כל השיער כחומרת הזוהר הקדוש, שמענו מפי מגידי אמת שגם בפאה יתכן שערות שאינן מכוסות, רק שזה לא ניכר מחמת הפאה, א"כ לא הועלנו בכך. ועוד אם משום כך, למה ללבוש פאה נכרית ולהכנס ללטותא דרבנן שרוב הפוסקים אסרו הפאה נכרית ומפיהם לפידים יהלכו בחומר הענין, ילבשו מטפחת וידקדקו ששיער ראשן יהיה מכוסה היטב. ובעזרת ה' בדור הזה אם כלל הנשים ישנו מנהג הפאה וילבשו מטפחת ויכסו כל שער ראשן, בודאי שגם זה יעלה בידן לכסות כל השיער, וכך יצאו אליבא דכולי עלמא ויחזור המלבוש היהודי בלי אף פקפוק כלל ועיקר, וב"ה לשמחתנו יש כבר שיפור גדול בנושא זה, רק צריך להמשיך להחזיק בזה ולהשפיע בדרכי נועם ולהרבות את לבישת המטפחת בקרב כמה שיותר ויותר נשים, ומצוה גוררת מצוה ושכר מצוה מצוה, שייקל על הדור הצעיר כשרואות שהדבה נשים מכל העדות החוגגים והחצרות לובשות מטפחת, ללבוש גם הן מטפחת ולאט לאט יהיה זה נחלת הכלל, ובערת הרע מקרבך.

ונסיים בדברי הריב"ש בתשובה (סימן ש"צ) שכתב: שהרי אפילו בענייני העולם כל משכיל בוחר לנפשו הדרך היותר בטוחה ושמורה מכל נזק ומכשול, אפילו באפשר הרחוק, ועל אחת כמה וכמה שיש לנו לעשות כן בדברי התורה והמצוות שהן כבשוננו של עולם, ואיך נניח הדרך שהלכו בה רבותינו הקדושים ז"ל, ונכניס עצמנו במשעול הכרמים שלא מדוחק כלל. עכ"ל. ודוק מינה ואוקי באתרין. ודי בזה לבני תורה מבקשי השלימות, דורשי האמת, ותן לחכם ויחכם עוד, ישמע חכם ויוסף לקח!

יהי רצון מלפני ה' יתברך שנוכה שתחזרו העטרה ליושנה לבנות ישראל לכסות ראשן כראוי, ובזכות זה יתברכו בכל הברכות שבתורה ובמזוני רויחי ובבני סמיכי, ויזכו לראות זרע קודש בנים גדולים בתורה וביראת ה' טהורה מורי הוראות בישראל. ובזכות זה נזכה לגאולה שלמה כמו שאמרו חז"ל בזכות נשים צדקניות שבאותו הדור (של יציאת מצרים) נגאלו, ובזכותן עתידין להגאל יהי רצון שיהיה זה במהרה בימינו אמן.

המאמר בעניין צניעות הנשים
תדפיס מירחון "אור תורה"
גליון אב תשנ"ח סימן קי"א
המאמר בעניין פאה נכרית
תדפיס מירחון "אור תורה"
גליון אדר א' תשנ"ז

את חוברת זו ניתן
להשיג חינם אצל
משפחת גילקרוב
רחוב אבינדב 8
ירושלים
02-5823405

דב"ס "ע/תק"ט" 054-985945